

't Leiegouwtje

Jaargang 25 Nummer 1

Januari-februari-maart 2004

Beste lezer

We hopen dat 2004 voor u een mooi jaar wordt. Met De Leiegouw willen we daar een bijdrage toe leveren. Wij bieden u opnieuw enkele boeiende activiteiten en twee gevarieerde, goed gevulde Leiegouwnummers aan.

Het mededelingenblad 't Leiegouwtje wordt u vanaf dit jaar als brief toegestuurd. Het is niet langer een echt tijdschrift. Zoals u in het jongste nummer van ons mededelingenblad al kon lezen, komt dat door de zeer strenge reglementering bij de post.

Maar op deze manier kunnen we korter op de bal spelen en u de activiteiten sneller aankondigen.

De redactie

**Uw lidmaatschap
2004 al betaald?
€ 20
(€ 30 ereleden)
op rek.nr. hieronder**

Redactie en
verantwoordelijk uitgever :
Piet Boncquet, Jan Breydellaan 109, 8500 Kortrijk
(e-mail: Piet.Boncquet@pi.be)

Penningmeester :
Filip Santy, Bergstraat 39,
8511 Aalbeke
(e-mail: Filip.Santy@pandora.be)

www.leiegouw.yucom.be

Rekeningnummers: 385-0411600-92
000-0486504-49

NICAISE DE KEYSER

Vorig jaar kochten de Stedelijke Musea van Kortrijk De Slag der Gulden Sporen van Nicaise De Keyser (Zandvliet 1813-Antwerpen 1887). Het is een olieverfschets voor het monumentale schilderij (486 x 620cm) waarmee de 23-jarige kunstenaar in 1836 groot succes behaalde op het Brusselse Salon.

Met dit spectaculaire doek manifesteerde hij zich duidelijk als één van de boegbeelden van de romantische richting die hier in de jaren 1830 vanuit Antwerpen werd ingeluid. Het schilderij speelde perfect in op de gevoelens van patriottische trots in het jonge België. Het stelt het beslissende moment voor in de historische veldslag bij Kortrijk in 1302, nl. Willem van Saeftinghe die de doodslag toebrengt aan de Franse graaf Robert d'Artois. De behandeling op monumentaal formaat, de dynamische en bewogen compositie, het expressieve koloriet en de licht-donkercontrasten die de dramatiek van het gebeuren accentueren verwijzen naar het Rubensiaanse ideaal.

Het schilderij kreeg bijzonder lovende commentaren. Het inspireerde de Antwerpse schrijver Hendrik Conscience tot De Leeuw van Vlaanderen (1838). Het kende succes op tentoonstellingen in Engeland, Nederland en Duitsland, en werd in 1841 gekocht door de stad Kortrijk. De bombardementen van de Grote Hallen in Kortrijk, waar het tentoongesteld was, betekenden echter het definitieve einde van dit spectaculaire doek.

De onlangs verworven olieverfschets is een voorstudie, waarin Nicaise De Keyser de compositie, houding en opstelling van de personages uitprobeerde. Nadien bracht hij een aantal wijzigingen aan. Dit is duidelijk bij vergelijking tussen de olieverfschets en de kleine, ook in het Kortrijkse museum bewaarde versie van het definitieve schilderij.

Met De Slag der Gulden Sporen was de jonge Nicaise De Keyser op slag beroemd. Hij werd een officieel erkende kunstenaar, werkte voor vooraanstaande opdrachtgevers in binnen- en buitenland, drukte als directeur van de Antwerpse

(Vervolg op pagina 2)

PROGRAMMA 2003-2004

Donderdag 12 februari 2004, oude dekenij, 20 uur

Doryn Cardyn van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in Antwerpen over schilder Nicaise de Keyser. Oude dekenij, 20 uur.

Zaterdag 13 maart 2004, CC Het Spoor (nabij station), 16 uur

In samenwerking met de Roede van Harelbeke spreekt **Jacques Mertens** over maten en gewichten in de loop der tijden.

Academie (1855-1879) jarenlang een stempel op het kunstgebeuren en voerde grote officiële opdrachten uit zoals de schilderijencyclus De roem van de Antwerpse kunstschool (trapzaal Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerpen).

De Keyser bleef de schilder die terugkeek naar het verleden. Het monumentale dramatische tafereel met veel pathetische gebaren, dat paste in de romantische sfeer in de jaren 1830, week echter vanaf de jaren 1840 voor het historisch, literair of bijbels geïnspireerde genrestuk. Dergelijke verhalende taferelen, dikwijf met een sentimentele ondertoon, beantwoordden aan de smaak van het publiek en kenden succes tot in de late 19de eeuw. Ook als portretschilder genoot De Keyser naam; zijn aristocratische, verfijnde portretten deden hem zelfs bestempelen als een tweede Antoon Van Dyck.

De populariteit van De Keyser was groot, maar na zijn dood in 1887 werd hij snel vergeten. Het accent was door de jonge generatie verlegd van de historische terugblik naar het eigentijdse realisme, en van het verhalende aspect naar de expressieve picturale waarden.

Pas in de laatste decennia groeit opnieuw interesse voor ‘vergeten’ schilders zoals Nicaise De Keyser die met hun historisch romantisme perfect inspeelden op het 19de-eeuwse tijdsbeeld. De aankoop van de olieverfschets voor De Slag der Gulden Sporen is aanleiding om terug te blikken op deze kunstenaar die een duidelijke plaats en betekenis had in de 19de-eeuwse burgerlijke maatschappij.

De voordracht wordt geïllustreerd met talrijke afbeeldingen.

Mevrouw Cardyn is dé kenner van het werk van Nicaise De Keyser, over wie zij talrijke artikelen publiceerde. Zij begeleidde de Stedelijke Musea van Kortrijk bij de aankoop van een belangrijke aanwinst, sinds juli vorig jaar te zien in de Groeningeabdij.

MATEN EN GEWICHTEN IN DE LOOP DER TIJDEN

Voor de historicus is de kennis van de oude maten en gewichten van groot belang. De diversiteit is enorm: zowel inhoudelijk – naargelang van het te meten of te wegen product – als geografisch zijn onder het Ancien Regime talloze maten en gewichten in gebruik.

Hierop wordt terecht gewezen in de reeks die onder de leiding van J. Art verscheen en waarin E. Thoen een belangrijk hoofdstuk wijdde aan de historische metrologie. Talrijk zijn de nota's en studies over dit onderwerp. De gegevens zijn vooral te vinden in:

- oude optekeningen zoals koopliedenhandboekjes, overheidsenquêtes (vb. de enquête in 1572 bevolen door de hertog van Alva), concordanties opgesteld door geleerden (vb. de tafels van Mann);
- de werkzaamheden van de door de Franse Republiek in het leven geroepen departementale “commissions des poids et mesures” en de eruit vloeiende publicaties;
- het document nr. 2 uit de kadastrale expertdossiers, opgesteld door de overheid per gemeente en gegroepeerd per departement en/of provincie;
- conversielijsten opgesteld door historici.

Tijdens de periode van de Franse Revolutie was de toestand onhoudbaar geworden. De situatie was nu voldoende rijp om tot de gewenste eenmaking van de talloze maten en gewichten in West-Europa over te gaan. Deze eenmaking gebeurde echter niet zonder tegenstand en moeilijkheden.

Voordracht in samenwerking met de Roede van Harelbeke.

West-Vlaamse Gidsenkring Kortrijk-Menen

**Lezing op zaterdag 14
februari 2004 om 14.30
uur in de oude dekenij in
Kortrijk, door Eddy Levis
over “Stoven en
badhuizen, van
cultuurtempels tot hollen
van ontucht”.**

Bij Grieken en Romeinen bestond een hoog ontwikkelde badcultuur. In de Middeleeuwen wordt het dampbad zeer op prijs gesteld. De badstoven hadden een slechte faam: “van voren stoof en van achter oordeel”. Elke vorm van lichaamscultuur werd door de kerk dan ook met argusogen bekeken. Vanaf de zestiende eeuw kreeg men een afschuw van water; puisten werden met poeder bedekt en men besprenkelde zich met reukwater. De mensen leefden in onbeschrijfelijke hygiënische omstandigheden. Iedereen die benieuwd is naar de leefgewoonten van zijn voorouders mag deze levendige en pikante causerie niet missen.

[OPROEP]

Indien u over een e-mailadres beschikt dat wij kunnen gebruiken om onze aankondigingen van o.a. voordrachten door te sturen, wil dit mededelen aan:

Piet.Boncquet@pi.be

met in het onderwerpveld:

“mailinglijst LG”